

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING till Landstinget med förslag till landskapslagar angående ändring av 5 § landskapslagen om pension för landstingsmän och 4 § landskapslagen om pension för ledamot av Ålands landskapsstyrelse.

I stöd av stadgandena i landskapslagen om pension för landstingsmän (45/69) äger landstingsman rätt till ålders- och invalidpension enligt i huvudsak samma grunder som landskapets tjänstemän. Denna lag motiverades med att landstingsarbetet numera utvecklats så, att landstingsman under den tid landstingsarbetet pågår är väsentligen förhindrad att utföra annat arbete som i enlighet med inom den allmänna pensionslagstiftningen gällande principer kunde räknas honom till godo för pension.

Det för landstingsmännen gällande pensionssystemet överensstämmer i huvudsak med det för riksdagsmännen gällande. Medan riksdagsmännens pension grundar sig på avlöningsklassen B 1 skall till grund för landstingspensionen enligt 5 § i landskapslagen om pension för landstingsmän läggas det belopp som motsvarar den grundlön i landskapets tjänst, vilken hänförts till avlöningsklassen A 1. Emellertid har denna löneklass numera slopats, varför till grund för pensionen för närvarande användes det belopp som motsvarar avlöningsklassen A 2.

Numera tillämpas allmänt inom pensionslagstiftningen den så kallade förtjänstprincipen, som innebär att den faktiska avlöningen läggs till grund vid beräkningen av pensionen. Med tanke på att summan av landstingsmännens årliga arvodesbelopp är olika beroende på antalet sammanträdesdagar skulle det också för deras del vara riktigare att tillämpa denna princip. Om härvid för tjänstemännen gällande beräkningssätt iakttages, skulle arvoden för de fyra sista mandatåren jämföras, varefter de två bästa åren bestämmer det pensionsgrundande beloppet. Riksdagsmännens pensionsgrundande inkomst fastställs visserligen såsom nämnts enligt ett belopp som motsvarar statens löneklass B 1. Men då riksdagsmannaarvodet utgår i form av en månadslön under hela året enligt denna löneklass, är förfarandet trots allt ett uttryck för förtjänstprincipen. Landskapsstyrelsen föreslår därför en härav påkallad ändring av 5 § landskapslagen om pension för landstingsmän.

Landskapsstyrelsen har låtit göra en utredning om den pensionsgrundande årsmedelinkomsten för åren 1971 och 1972 enligt dels avlöningsklass A 2 och dels en landstingsmans faktiska inkomst under sagda år. I vart-

dra fallet har de årliga beloppen reglerats enligt gällande pensionsindextal. Härvid framgick att årsmedelinkomsten för dessa år uppgick till 10.914 mark medan årsarvodet enligt A 2 efter motsvarande justering var 10.231 mark.

Utredningen visar således att skillnaden mellan den faktiska inkomsten som grund för beräkning av pension och löneklassen A 2 utgör för sagda år endast 683 mark. I denna uträkning har emellertid icke beaktats arvoden som vissa av landstingsmännen erhållit på grund av deltagande i utskottsarbete mellan sessionerna och vilka om förtjänstprincipen lägges till grund för pensionens storlek jämväl skulle komma att beaktas.

Den föreslagna lagändringen skulle få retroaktiv tillämpning på pensionsfall som inträffat efter den 1 januari 1971. Ur rättvisesynpunkt är det nämligen motiverat att förtjänstprincipens tillämpning vidtar från den tidpunkt då landstingspensionerna enligt denna beräkningsgrund skulle bli förmånligare än om fastställd löneklass användes. Enligt landskapsstyrelsens uppfattning skulle härvid årsskiftet 1970-71 i stort sett utgöra den ungefärliga tidpunkt, då det skedde en vändning i detta avseende. De tidigare gällande stadgandena skulle dock tillämpas på den som varit landstingsman före den 1 november 1975 och som senast den 31 oktober 1976 anmäler att han så önskar. Sålunda skulle rätten att erhålla pension enligt det gamla systemet bibehållas för dem, som för närvarande är landstingsmän.

I en särskild framställning har landskapsstyrelsen föreslagit ett nytt system för beräkning av landskapsstyrelseledamöternas arvoden. Initiativet till denna framställning väcktes i landstinget genom en anslutningsmotion och förutsätter även en ändring av stadgandet i 4 § landskapslagen om pension för ledamot av Ålands landskapsstyrelse, vari stadgas om det pensionsgrundande beloppet.

Medelårsarvodet för landskapsstyrelseledamöterna har under åren 1971-72 justerat enligt gällande pensionsindex uppgått till 19.332 mark. Årsarvodet enligt löneklass A 10, som enligt 4 § landskapslagen om pension för ledamot av Ålands landskapsstyrelse skall läggas till grund för pension, har justerat på samma sätt uppgått däremot till 12.012 mark. Skillnaden till ledamöternas nackdel mellan nuvarande system och förtjänstprincipen utgör sålunda för sagda år 7.320 mark och skulle dessutom genom det ändrade arvodessystemet komma att ytterligare stiga.

På den grund föreslår landskapsstyrelsen att sagda 4 § skulle ändras i överensstämmelse med den föreslagna lydelsen av 5 § landskapslagen om pension för landstingsmän d.v.s. att också landskapsstyrelseledamöternas pensioner skulle beräknas enligt förtjänstprincipen. För detta förslag

även de allmänna synpunkter beträffande landskapsstyrelseledamöternas arvodesfråga som anförts i motiveringen till framställningen med förslag till landskapslag om arvode för ledamot av Ålands landskapsstyrelse.

Landskapsstyrelsen föreslår att lagändringen även för landskapsstyrelseledamöternas del skulle tillämpas på pensionsfall, som inträffat efter den 1 januari 1971. Detta motiveras även av att de ledamöter, vilka beviljades pension efter sagda dag skall i avseende å grunderna för pensionen få samma förmåner som de vilka under samma år varit medlemmar i landskapsstyrelsen men vilkas pensionsfall dock inträffar först efter denna lags tillkomst. Beträffande tillämpningen av tidigare gällande lag föreslås samma stadganden som för landstingsmännen.

Med hänvisning till det anförda förelägges Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av 5 § landskapslagen om pension för landstingsmän.

I enlighet med Landstingets beslut ändras 5 § landskapslagen den 25 juli 1969 om pension för landstingsmän (45/69) såsom följer:

5 §.

Det pensionsgrundande beloppet fastställles genom att bland de högst fyra sista landstingsåren, under vilka uppdraget i landstinget fortgått, utväljes de två år under vilka de på grund av uppdraget erhållna arvoden per månad i medeltal varit högst, varefter det månatliga medeltalet av arvoden för dessa två år beräknas. Med landstingsår avses tiden från den 1 november till den 31 oktober. Har uppdraget fortgått under flera än två landstingsår, beaktas icke det år då uppdraget började vid fastställande av det pensionsgrundande beloppet, såvida icke uppdraget under sagda år fortgått under minst sex månader. Har uppdraget fortgått under endast ett landstingsår, betraktas den genomsnittliga inkomsten per månad såsom pensionsgrundande belopp.

Då tjänstgöring under en del av ett landstingsår skall läggas till grund för beräkning av det pensionsgrundande beloppet, skall såsom inkomst per månad beaktas det genomsnittliga månadsarvodet, som landstingsman under ifrågavarande landstingsår erhållit för ordinarie landstingsuppdrag.

Angående det pensionsgrundande beloppet gäller i övrigt vad om den pensionsgrundande lönen i landskapslagen om landskapspensioner är stadgat.

Denna lag tillämpas på pensionsfall som inträffat den 1 januari 1971

eller därefter. Den som varit landstingsman före den 1 november 1975 äger dock rätt till pension enligt tidigare stadganden, om han senast den 31 oktober 1976 ^{skriftligen} anmäler till landskapsstyrelsen att han det önskar.

L a n d s k a p s l a g

angående ändring av 4 § landskapslagen om pension för ledamot av Ålands landskapsstyrelse.

I enlighet med Landstingets beslut ändras 4 § landskapslagen den 25 juli 1969 om pension för ledamot av Ålands landskapsstyrelse (47/69) såsom följer:

4 §.

Det pensionsgrundande beloppet fastställles genom att bland de högst fyra sista kalenderåren under vilka uppdraget i landskapsstyrelsen fortgått; utväljas de två år, under vilka de på grund av uppdraget erhållna arvoden jämföras semestertillägg per månad i medeltal varit högst, varefter det månatliga medeltalet av arvoden för dessa två år beräknas. Har uppdraget fortgått under flera än två kalenderår, beaktas icke de kalenderår då uppdraget började vid fastställande av det pensionsgrundande beloppet, såvida icke uppdraget under sagda år fortgått under minst sex månader. Har uppdraget fortgått under endast ett kalenderår, betraktas den genomsnittliga inkomsten per månad såsom pensionsgrundande belopp.

Angående det pensionsgrundande beloppet gäller i övrigt vad om den pensionsgrundande lönen i landskapslagen om landskapspensioner är stadgat.

Som pensionstid räknas varje mandatperiod, för vilken landskapsstyrelseledamot är vald. Om uppdraget upphör under mandatperioden, upphör även rätten att tillgodoräkna pensionstid. Beträffande pensionstid för invalidpension gäller i tillämpliga delar vad därom är stadgat för landstingsman.

Denna lag tillämpas på pensionsfall som inträffat den 1 januari 1971 eller därefter. Den som varit ledamot i landskapsstyrelsen före den 1 januari 1975 bibehåller sin rätt till pension enligt tidigare gällande stadganden om han senast den 31 december 1975 till landskapsstyrelsen skriftligen anmäler att han det önskar.

Mariehamn, den 29 november 1973.

På landskapsstyrelsens vägnar:

L a n t r å d

Lagberedningschef

Alarik Häggblom

Sune Carlsson.